

"Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 137 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2023 жылғы 1 шілдедегі № 252 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 1 шілдеде № 33006 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы бұйрық 01.07.2023 бастап қолданысқа енгізіледі

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 137 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10550 болып тіркелген) мынадай өзгеріс енгізілсін:

көрсетілген бұйрықпен бекітілген Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидалары осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Электр энергетикасын дамыту департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен :

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалғаны туралы мәліметтерді беруді қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының энергетика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық 2023 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға тиіс.

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі

А. Саткалиев

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Бәсекелестікті қорғау және
дамыту агенттігі

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі
2023 жылғы 1 шілдедегі
№ 252 Бұйрыққа
қосымша
Энергетика министрінің
Қазақстан Республикасының
2015 жылғы 20 ақпандағы
№ 112 бұйрығымен
бекітілген

Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1-параграф Ұғымдар аппараты

1. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттықты ұйымдастыру қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) "Электр энергетикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 5-бабының 39) тармақшасына сәйкес әзірленді және электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттықты ұйымдастыру тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) бағаны көтеруге арналған сауда-саттық әдісі – орталықтандырылған сауда саттықты өткізу әдісі, онда мәміленің бағасы ең жоғарыдан бастап сатып алуға өтінімдердің бағалары бойынша анықталады;

2) жеке кабинет – мамандандырылған қолжетімділік түрінде орталықтандырылған сауда нарығының операторы ұсынған электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің және электрондық сауда жүйесіндегі электр энергиясын бірыңғай сатып алушының цифрлық жұмыс орны;

3) майнингтік баға – цифрлық майнинг бойынша қызметті жүзеге асыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісі электр энергиясын бірыңғай сатып алушыдан электр энергиясын тиісті сағатқа сатып алатын цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығының нәтижелері бойынша айқындалған баға;

4) мәміле бағасы – энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы барысында айқындалған электр энергиясының бағасы;

5) оқуға өтінім – электр энергиясының орталықтандырылған сауда түрін көрсете отырып, электрондық сауда жүйесінде жұмыс істеу бойынша өз персоналын оқыту

ниеті туралы электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің жазбаша өтініші;

6) орталықтандырылған сауда нарығы операторының қызметкері – электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығы операторының жауапты қызметкері, электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын және онымен байланысты барлық процестерді ұйымдастыруға және жүргізуге құқылы;

7) сараланған график – сауда-саттыққа қатысушылардың өтінімдерінде мәлімделген бағалар бойынша өтінімдерінің бір тәртіпке келтірілген тізімі;

8) сауда сессиясы – сауда-саттыққа қатысушылардың сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдер беруі жүзеге асырылатын процесс;

9) сауда сессиясына қатысуға өтінім – бұл электр энергиясын сатып алу (сату) мақсатында орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысу үшін электрондық сауда жүйесіндегі сауда-саттыққа қатысушы қалыптастыратын, электр энергиясының бағасы, көлемі және техникалық параметрлері бар ақпарат;

10) сауда-саттық қорытындылары туралы хабарлама – орталықтандырылған сауда нарығының операторы белгілеген электр энергиясымен жүргізілген орталықтандырылған сауда-саттықтың нәтижелері бойынша жасалатын құжат;

11) сауда-саттыққа қатысушы – электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысуға шарт жасасқан және орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінде тіркеуден өткен Қазақстан Республикасы электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісі;

12) сауда-саттыққа қатысушының операторы – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің электрондық сауда жүйесіндегі жұмыс бойынша орталықтандырылған сауда нарығы операторынан оқытудан өткен және электрондық сауда жүйесіне қол жеткізе алатын, электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысуға байланысты ақпаратты енгізуге құқылы жауапты қызметкері ;

13) сауда-саттыққа қатысушы оператордың жұмыс орны – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің электрондық сауда жүйесіне, оның ішінде жабдыққа қойылатын талаптарға сәйкес жарақтандырылған сауда-саттыққа қатысушы оператордың жеке кабинетіне кіруі жүзеге асырылатын орын;

14) сервердің жауап беру уақыты – орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің сервері мен сауда-саттыққа қатысушы оператордың жұмыс орны арасындағы жауап беру уақыты, миллисекундтарда;

15) техникалық ақау – ақпараттық жүйенің бағдарламалық-аппараттық кешенінің немесе оның жекелеген компоненттерінің жоспарланбаған уақытша істен шығуы (авариялық тоқтату, жадтың мазмұнын бұзу, аппараттық-бағдарламалық қамтамасыз ету ресурстарының шамадан тыс жүктелуі және қабылданған технологияны айтарлықтай бұзатын және жүйенің бағдарламалық жасақтамасының штаттық режимде жұмыс

істеуіне мүмкіндік бермейтін басқа жағдайлар), бір немесе бірнеше қатысушылардың ақпараттық жүйені пайдалану мүмкіндігінің болмауына әкеп соқтырды;

16) уәкілетті орган – электр энергетикасы саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган;

17) цифрлық майнер – цифрлық майнинг жөніндегі қызметті жүзеге асыратын дара кәсіпкер немесе заңды тұлғалар;

18) цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелер тізілімі – цифрлық майнинг бойынша қызметті жүзеге асыратын тұлғалар цифрлық майнерлердің электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша іріктелгенін растайтын орталықтандырылған сауда-саттық нарығының операторы жасайтын құжат;

19) цифрлық майнерлерге арналған квота – цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын жүргізу үшін жүйелік оператор айқындаған электр энергиясының сағаттық көлемі (бұдан әрі – квоталар);

20) электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығы – майнерлер мен энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында электр энергиясын сатып алу-сатуға арналған ұйымдастырылған сауда алаңы.

21) электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысу шарты – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісі электр энергиясын бірыңғай сатып алушы және орталықтандырылған сауда нарығы операторы арасында электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысу туралы жасалатын жазбаша шарт;

22) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығына қатысу шартын жасасуға арналған хат – электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісінің электр энергиясын бірыңғай сатып алушының орталықтандырылған сауда нарығының операторына электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысу шартын жасасу ниеті туралы берілетін хаты;

23) электрондық құжат – ақпарат электрондық-цифрлық нысанда ұсынылған және электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылған құжат;

24) электрондық құжат айналымы жүйесі (бұдан әрі – ЭҚЖ) – қатысушылары арасындағы қатынастар осы Заңмен және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерімен реттелетін электрондық құжаттар алмасу жүйесі;

25) электрондық сауда жүйесі – электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын жүргізуді қамтамасыз ететін орталықтандырылған сауда нарығы операторының ұйымдастырушылық, техникалық, бағдарламалық компоненттерінің кешені;

26) электрондық цифрлық қолтаңба (бұдан әрі – ЭЦҚ) – электрондық цифрлық қолтаңба құралдарымен жасалған және электрондық құжаттың дұрыстығын, оның

тиесілілігін және мазмұнының өзгермейтіндігін растайтын электрондық цифрлық таңбалар жиынтығы;

27) энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелер тізілімі – энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша мәмілелер жасасуды және мәмілелерді тіркеуді растайтын орталықтандырылған сауда-саттық нарығының операторы жасайтын құжат;

28) энергия өндіруші ұйымның электр энергиясының сату бағасы – электр энергиясын өткізетін энергия өндіруші ұйымдардың тиісті тобына енгізілген энергия өндіруші ұйымның электр энергиясын сату бағасының оның электр энергиясына шекті тарифінен аспайтын, Заңның 12-1-бабының 2-тармағында уәкілетті орган белгілеген тәртіппен айқындалатын тиісті сағаттық мөлшерлемелерге көбейтілген сомасы.

Осы Қағидаларда пайдаланылатын өзге де ұғымдар мен терминдер Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы заңнамасына сәйкес қолданылады.

2-параграф. Электрондық сауда жүйесіне қол жеткізу

3. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қол жеткізу шарттары:

1) электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысу шартын (бұдан әрі – Қатысу шарты) орталықтандырылған сауда нарығының операторымен жасасу;

2) электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектісін электр энергиясын бірыңғай сатып алушыны орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінде тіркеу;

3) Заңның 5-бабының 70-1) тармақшасына сәйкес энергия өндіруші ұйымда көтерме сауда нарығы субъектісі мәртебесінің және уәкілетті орган бекіткен электр энергиясына шекті тарифтің болуы;

4) цифрлық майнинг жөніндегі қызметті жүзеге асыратын адамдарда (бұдан әрі – цифрлық майнерлер) көтерме сауда нарығы субъектісі мәртебесінің және цифрлық майнинг жөніндегі қызметті жүзеге асыруға лицензиялардың болуы;

5) осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушы – электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісінің сауда-саттық операторының жұмыс орнының техникалық құралдары мен бағдарламалық компоненттерінің құрамымен көзделген техникалық талаптарды орындау.

4. Қатысу шартын жасасу үшін электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері электр энергиясын бірыңғай сатып алушы орталықтандырылған сауда нарығының операторына осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес электр энергиясының

орталықтандырылған сауда-саттық нарығына қатысу шартын жасасу үшін хат жолдайды және мынадай құжаттардың көшірмелерін ұсынады:

1) заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы куәліктің көшірмесі (заңды тұлғалар үшін);

2) қосылған құн салығы бойынша есепке жеткізу туралы куәліктің көшірмесі (заңды тұлғалар үшін);

3) Жарғының көшірмесі немесе Үлгі жарғы негізінде өз қызметін жүзеге асырғаны туралы растау хаты (заңды тұлғалар үшін);

4) басшы лауазымына тағайындау туралы қатысушы (лар) шешімінің көшірмесі (заңды тұлғалар үшін);

5) қажет болған жағдайда Қатысу шартына қол қоюға құқығы бар тұлғаға (заңды тұлғалар үшін) бұйрықтың (сенімхаттың) көшірмесі;

6) екінші деңгейдегі банктен банктік деректемелерді растайтын құжаттар (анықтамалар) (заңды тұлғалар үшін);

7) жеке куәліктің көшірмесі (жеке кәсіпкер үшін);

8) дара кәсіпкер ретінде мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің немесе хабарламаның көшірмесі (дара кәсіпкер үшін);

9) цифрлық майнинг бойынша қызметті жүзеге асыруға лицензияның көшірмесі (цифрлық майнерлер үшін).

Бұл ретте электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілері (бұдан әрі – ЭКН субъектісі) электр энергиясын бірыңғай сатып алушы орталықтандырылған сауда нарығының операторына электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нарығына Қатысу шартын жасасу үшін хат береді және осы Қағидалардан туындайтын талаптар мен міндеттемелерді өздеріне ерікті негізде қабылдайды.

5. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы шарт жасасу барысында ұсынылған сауда-саттыққа қатысушының құжаттарын өтініш берілген күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде қарайды.

6. Ұсынылған құжаттар топтамасына өзгерістер енгізу қажет болған кезде орталықтандырылған сауда нарығының операторы ұсынылған құжаттарды уақтылы түзету және толықтыру үшін оның электрондық мекенжайына хабарлама жіберу арқылы бұл туралы сауда-саттыққа қатысушыны жазбаша хабардар етеді.

7. Сауда-саттыққа қатысушы осы Қағидалардың 4-тармағына сәйкес құжаттардың толық емес топтамасын немесе оқылмайтын құжаттарды ұсынған кезде, сондай-ақ осы тармаққа сәйкес алынған ескертулер жойылмаса, орталықтандырылған сауда нарығының операторы тіркеуден бас тартады, бұл туралы орталықтандырылған сауда нарығының операторына жүгінген күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде бас тарту себебін көрсете отырып, сауда-саттыққа қатысушыны электрондық пошта арқылы хабардар етеді.

8. Осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына Қатысу шартын жасасу үшін хат алғаннан кейін орталықтандырылған сауда нарығының операторы 5 (бес) жұмыс күні ішінде ЭКН субъектісіне электрондық цифрлық қолтаңба арқылы қол қою үшін Қатысу шартын жібереді.

9. ЭКН субъектісі электр энергиясын бірыңғай сатып алушы 5 (бес) жұмыс күні ішінде орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінде электрондық цифрлық қолтаңба арқылы Қатысу шартын қарайды және қол қояды.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере отырып, қағаз жеткізгіште Қатысу шартын ресімдеу және жасасу телекоммуникация желілері болмаған не орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесі жұмыс істемеген жағдайларда ғана жүзеге асырылады. Бұл жағдайда Қатысу шартына қол қою мерзімі 10 (он) жұмыс күнін құрайды.

Орталықтандырылған сауда нарығының операторы жоғарыда көрсетілген мерзімдерде қол қойылған Қатысу шартын алмаған кезде ЭКН субъектісі электр энергиясын бірыңғай сатып алушы Қатысу шартының жаңа жобасын ресімдеу және қайта қарау және оған қол қою үшін осы Қағидалардың 4-тармағына сәйкес жаңартылған құжаттар топтамасын ұсынады.

10. Қатысу шартында:

1) шарттың мәні;
2) нарық операторы көрсететін орталықтандырылған сауда қызметтерінің түрлері;
3) ЭКН субъектісіне электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысу және осы Қағидаларға сәйкес электрондық сауда жүйесіне жіберу үшін қойылатын өлшемшарттар мен талаптар;

4) Қатысу шартының талаптарын бұзғаны үшін Қатысу шартына қатысушылардың жауапкершілігі.

11. Орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу жөніндегі қызметті ЭКН субъектісі орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелер көлемінен төлейді. Сауда жүйесінің дайындығын қамтамасыз ету жөніндегі қызметті ЭКН субъектілері Қазақстан Республикасындағы электр энергиясын генерация-тұтынудың нақты теңгеріміне сәйкес электр энергиясын босатудың/тұтынудың жоспарлы көлемдерінен төлейді. Бірыңғай сатып алушы энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында сатып алынған электр энергиясының көлемінен сауда жүйесінің дайындығын қамтамасыз ету жөніндегі қызметке ақы төлейді.

12. Тіркеуден өту үшін ЭКН субъектісі:

1) орталықтандырылған сауда-саттықта электрондық сауда жүйесінде тіркеу деректерін толтырады;

2) ЭКН субъектісінің – сауда-саттыққа қатысушы операторлардың атынан орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысуға жауапты уәкілетті тұлғалардың тізімін ұсынады.

ЭКН субъектісі ұсынған деректердің негізінде орталықтандырылған сауда нарығының операторы оны электрондық сауда жүйесінің дерекқорына тіркейді және сауда-саттыққа қатысушы мәртебесін береді.

13. Орталықтандырылған сауда нарығының операторымен Қатысу шартын жасасқаннан кейін сауда-саттыққа қатысушы қажет болған жағдайда электрондық сауда жүйесінің бағдарламалық қамтамасыз етуімен жұмыс істеу бойынша оқытудан және нұсқамадан өтеді. Ол үшін сауда-саттыққа қатысушы орталықтандырылған сауда нарығының операторын оқытуға жіберілетін қызметкерлердің тізімін ұсынады.

14. Орталықтандырылған сауда-саттыққа арналған дербес парольдерді электрондық сауда жүйесінде сауда-саттыққа қатысушының операторлары дербес жасайды. Сауда-саттыққа қатысушы оператордың электрондық сауда жүйесіне рұқсатсыз қол жеткізуді болғызбау мақсатында дербес парольдерді жария етуге немесе оларды үшінші тұлғаларға беруге құқығы жоқ.

15. Сауда-саттыққа қатысушыға интернет-шолғышта электрондық сауда жүйесін ашуға, өз шотына кіруге және орталықтандырылған сауда-саттыққа тек бір құрылғыдан және бір қойынды арқылы қатысуға, сауда-саттық сессиясына электрондық сауда жүйесіне қатысу үшін өтінімдерді автоматты түрде беру үшін үшінші тарап бағдарламалық жасақтамасын пайдаланбауға, вирустық қолтаңбалардың жаңартылған дерекқорлары бар антивирустық бағдарламалық жасақтаманы пайдалануға кеңес беріледі.

3-параграф. Сауда-саттық түрлері

16. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің интернет-ресурсында Интернет желісін пайдалана отырып, жасырын, қашықтықтан жүргізіледі.

17. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы мыналардан тұрады:

1) цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы;

2) энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы.

18. Цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын өткізу рәсімі мыналарды қамтиды:

1) электр энергиясын бірыңғай сатып алушыдан әрбір цифрлық майнер бойынша алдын ала төлем сомалары туралы ақпаратты автоматты режимде алу;

2) жүйелік оператордан Қазақстан Республикасы біртұтас энергия жүйесінің (бұдан әрі – ҚР БЭЖ) аймақтары бойынша квота көлемі, "Солтүстік-Оңтүстік" электр беру желілерінің қалдық өткізу қабілеті туралы ақпарат алу;

3) цифрлық майнерлердің сауда сессиясына қатысуға өтінім беруі;

4) сауда-саттық бағалары мен көлемін есептеу;

5) нарық операторының атауын, сатып алу бағасын және электр энергиясының көлемін көрсете отырып, квота және алдын ала төлем көлеміне енген жеңімпаздар тізілімін жасауы;

6) квота көлеміне енген жеңімпаздар тізілімін электр энергиясын генерация-тұтынудың тәуліктік кестесіне енгізу үшін Жүйелік операторға беру;

7) цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша цифрлық майнерлер сатып алған электр энергиясының көлемдерін электр энергиясын генерация/тұтынудың бекітілген тәуліктік кестесіне енгізу туралы жүйелік оператордан растау алу;

8) нарық операторының цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда нәтижелері туралы цифрлық кеншілер мен электр энергиясын бірыңғай сатып алушыны хабардар етуі.

19. Энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу рәсімі мыналарды қамтиды:

1) жүйелік оператордан ҚР БЭЖ-нің әрбір энергия торабы бойынша операциялық тәуліктерде қолжетімді сағаттық мәндер туралы электр энергиясын сатудың ең аз және ең жоғары рұқсат етілген көлемдері туралы ақпарат алу;

2) электр энергиясын бірыңғай сатып алушыдан ҚР БЭЖ аймақтары бойынша электр энергиясын тұтынудың сағаттық шамалары туралы ақпаратты және сатуға шығарылатын қуаттардың сағаттық көлемдерін көрсете отырып, энергия өндіруші ұйымдардың тізімін алу;

3) энергия өндіруші ұйымдардың станция/блок (агрегат) жұмысының техникалық параметрлерін көрсете отырып, энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығына қатысуға өтінім беруі (бұдан әрі – өтінім);

4) орталықтандырылған сауда-саттық бағалары мен көлемін есептеу;

5) орталықтандырылған сауда нарығы операторының электр энергиясының атауын, бағасын және көлемін көрсете отырып, энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелер тізілімін жасауы;

6) энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелер тізілімін жүйелік операторға беру;

7) энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясының

сатылған көлемін электр энергиясын генерация/тұтынудың бекітілген тәуліктік кестесіне енгізу туралы жүйелік оператордан растау алу;

8) энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда нәтижелері туралы энергия өндіруші ұйымдардың және электр энергиясын бірыңғай сатып алушының орталықтандырылған сауда нарығы операторының хабарламасы.

4-параграф. Орталықтандырылған сауда нарығы операторының функциялары

20. Электр энергиясының орталықтандырылған саудасын ұйымдастыруды жүзеге асыру мақсатында орталықтандырылған сауда нарығының операторы:

1) цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыруды және өткізуді жүзеге асырады;

2) энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыруды және өткізуді жүзеге асырады;

3) ЭКН субъектілерінің электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қол жеткізуінің тең жағдайларын қамтамасыз етеді;

4) ЭКН субъектілерінің осы Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігін айқындайды;

5) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында электр энергиясын сатып алу-сату бойынша жасалған мәмілелерді тіркеуді және есепке алуды жүзеге асырады;

6) ЭКН субъектілерін өз құзыреті шегінде орталықтандырылған сауда-саттықта қалыптасқан электр энергиясына индикативтік бағалар бойынша ақпаратпен және басқа да нарықтық ақпаратпен қамтамасыз етеді;

7) электр энергиясының орталықтандырылған сауда саттығын өткізуге тұрақты дайындықта электрондық сауда жүйесін қолдайды;

8) электр энергиясының орталықтандырылған сауда саттығын өткізу кестесін қалыптастырады және бекітеді;

9) сауда саттыққа қатысушы операторларға электрондық сауда жүйесіндегі жұмыс бойынша нұсқама жүргізеді;

10) электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыруға және өткізуге байланысты мәселелер бойынша жүйелік оператормен және электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен өзара іс-қимыл жасайды;

11) жүйелік оператор ұсынатын нақты теңгерім деректері бойынша электр энергиясын генерация-тұтынудың нақты көлемі туралы нарықтық ақпаратты ұсынады.

21. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы Қазақстан Республикасының Электр энергетикасы саласындағы, кәсіпкерлік саласындағы заңнамасының және азаматтық заңнаманың талаптарына сәйкес электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу барысында жасалған мәмілелер тізілімінде мәмілелерді тіркеуді жүзеге асырады.

22. ҚР БЭЖ жұмыс істеген кезде Жүйелік оператордың ақпараты бойынша энергожүйе аймақтары бойынша бөлек, орталықтандырылған сауда нарығының операторы энергожүйенің әрбір аймағы үшін бөлек орталықтандырылған сауда-саттық жүргізеді. Қазақстан Республикасының бірыңғай энергия жүйесінің аймақтары бойынша орталықтандырылған сауда-саттықты бөлек өткізуді осы Қағидаларға сәйкес орталықтандырылған сауда нарығының операторы жүзеге асырады.

5-параграф. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығында сауда сессиясына қатысуға өтінімдер беру тәртібі

23. Сауда-саттыққа қатысушылар электрондық сауда жүйесіне электр энергиясын сатуға (сатып алуға) арналған сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінім береді. Сауда сессиясына қатысуға өтінімдер беру сауда сессиясы ашылған сәттен бастап және сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді қабылдау уақыты аяқталғанға дейін жүргізілуі мүмкін. Бұл ретте электр энергиясын бірыңғай сатып алушы сауда-саттық сессиясына қатысуға электрондық сауда жүйесіне сатып алуға(сатуға) өтінім бермейді.

24. Сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді сауда саттыққа қатысушы электрондық сауда жүйесінде сауда саттыққа қатысушының жеке кабинетіне қол жеткізудің кілті ретінде сауда саттыққа қатысушының паролін пайдалана отырып сауда саттыққа қатысушы тікелей орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінде қалыптастырады.

25. Сауда-саттыққа қатысушыларға сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдер беру Интернет желісін пайдалана отырып жүзеге асырылады. Сауда сессиясына қатысуға өтінім беру уақыты сауда сессиясына қатысуға өтінім миллисекундқа дейінгі дәлдікпен орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің серверіне келіп түскен сәтте тіркеледі.

Сауда-саттыққа қатысушылар сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінім беру кезінде сервердің жауап беру уақытын ескеруі керек. Сервердің жауап беру уақыты орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің сервері мен сауда-саттыққа қатысушы оператордың жұмыс орны арасындағы байланыс пен маршруттау сапасына байланысты ондаған миллисекунд ішінде өзгеруі мүмкін.

26. Сауда саттыққа қатысушының сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді сауда саттыққа қатысушының операторы дербес қалыптастырады.

27. Сауда-саттыққа қатысушы сауда-саттық сессиясына қатысуға берілген өтінімдегі деректердің дұрыстығы мен дұрыстығын, сондай-ақ жұмыс орнындағы ақпараттық қауіпсіздік және деректерді қорғау ережелерінің сақталуын қамтамасыз етеді.

28. Сауда-саттыққа қатысушы өз қалауы бойынша сауда-саттық сессиясының уақыты аяқталғанға дейін сауда-саттық сессиясына қатысуға бұрын берілген өтінімді сауда-саттық сессиясына қатысуға жаңа өтінім беру жолымен өзгерте алады, бұл ретте

сауда-саттық сессиясына қатысуға берілген әрбір жаңа өтінім сауда-саттық сессиясына қатысуға бұрын берілген өтінімнің күшін жояды. Бұл ретте электр энергиясының жүйелік операторынан алынған станцияның жиынтық көлемі түзетуге жатпайды.

29. Осы Қағидаларға сәйкес ресімделген сатып алуға арналған сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімді электрондық сауда жүйесіне беру оның сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімінде көрсетілген бағалар бойынша электр энергиясын сатып алуға мәміле жасасуға оны берген сауда-саттыққа қатысушының келісімінің қажетті және жеткілікті куәлігі болып табылады.

Осы Қағидаларға сәйкес ресімделген сатуға арналған сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімді электрондық сауда жүйесіне беру оны берген сауда-саттыққа қатысушының оның сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімінде көрсетілген бағалар бойынша электр энергиясын сатуға мәміле жасасуға келісімінің қажетті және жеткілікті куәлігі болып табылады.

30. Цифрлық майнерлердің сауда сессиясына қатысуға сатып алуға өтінімдер беруі алдын ала төленген сомалар көлемінде жүзеге асырылады.

Цифрлық майнерлер электр энергиясын бірыңғай сатып алушыға операциялық энергияның алдындағы тәуліктің сағат 8:00-ден (Астана уақыты бойынша) кешіктірмей алдын ала төлем жасайды. Алдын ала төлем көлемін осы субъект электр энергиясын сатып алудың жоспарланған көлеміне және ол үшін осы көлемдерді сатып алудың рұқсат етілген ең жоғары бағасына сүйене отырып дербес айқындайды.

31. Экспорттық (импорттық) операцияларға арналған электр энергиясын Қазақстан Республикасының кеден заңнамасына сәйкес сауда-саттыққа қатысушы кедендік ресімдеуге тиіс.

2-тарау. Электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру және өткізу тәртібі

1-параграф. Цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру және өткізу

32. Цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда саттығы күн сайын өткізіледі.

Сауда сессиясының ұзақтығы операциялық сессияның алдындағы тәуліктің 09-30-дан 10-00-ге дейін (Астана уақыты бойынша) 30 минутты құрайды.

33. Жүйелік оператор орталықтандырылған сауда нарығының операторына операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 09-15 сағатына (Астана уақыты бойынша) дейінгі мерзімде электрондық цифрлық қолтаңбаның көмегімен жүйелік оператор қол қойған мынадай ақпаратты автоматты режимде ұсынады:

1) ҚР БЭЖ аймақтары бойынша сатып алуға бір сағаттық қуат көлемі бар цифрлық майнерлер үшін квоталар;

2) "Солтүстік-Оңтүстік" электр беру желісінің қалдық өткізуқабілеттілігінің көлемі.

34. Электр энергиясын бірыңғай сатып алушы автоматты режимде орталықтандырылған сауда нарығының операторына сауда-саттық өткізілетін күнгі сағат 09-15-ке дейінгі мерзімде (сауда сессиясы басталғанға дейін) цифрлық кеншілердің алдын ала төлем сомалары туралы ақпарат береді. Алдын ала төленген сомалар бойынша ақпарат электрондық цифрлық қолтаңбаның көмегімен электр энергиясын бірыңғай сатып алушының қызметкері қол қойған цифрлық түрде беріледі.

Алдын ала төлем сомалары туралы ақпаратты автоматты режимде цифрлық түрде беру мүмкіндігі болмаған кезде электр энергиясын бірыңғай сатып алушы бұл ақпаратты электр энергиясын бірыңғай сатып алушының жеке кабинеті арқылы электрондық сауда жүйесіне дербес енгізеді.

Цифрлық майнерлерден алдын ала төлем сомалары туралы ақпаратты осы тармақта көрсетілген мерзімнен кейін орталықтандырылған сауда нарығының операторы қабылдамайды.

35. Цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығы бағаны көтеру үшін сауда-саттық әдісімен жүргізіледі.

36. Осы Қағидалардың 33 және 34 тармақтарында көрсетілген ақпараттың негізінде орталықтандырылған сауда саттық басталғанға дейін орталықтандырылған сауда нарығының операторы электрондық сауда жүйесінде сауда сессиясының мынадай параметрлерін белгілейді:

- 1) орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу күні мен уақыты;
- 2) электр энергиясын жеткізу күні;
- 3) ҚР БЭЖ аймағы;
- 4) бастапқы баға.

37. Цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда-саттық ҚР БЭЖ-нің әрбір аймағы бойынша (Солтүстік, Оңтүстік, Батыс) немесе "Солтүстік-Оңтүстік электр беру желілерінің өткізу қабілетін ескере отырып (Солтүстік-Оңтүстік және Батыс аймақтар үшін бірлесіп) қатар жүргізіледі.

38. Сауда сессиясына қатысуға өтінімде мынадай деректер болуға тиіс:

- 1) өтінім нөмірі;
- 2) сауда-саттыққа қатысушының БСН (ЖСН);

3) орталықтандырылған сауда нарығының операторы берген сауда-саттыққа қатысушы ұйымның (немесе дара кәсіпкердің) қысқаша атауы;

4) сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінім түрі (сатып алуға);

5) сатып алуға мәлімделген әрбір сағатқа электр энергиясының көлемі 0,001 мың кВт*сағ еселікпен мың кВт*сағ көрсетіледі;

6) әр сағат бойынша электр энергиясын сатып алу бағасы, бағасы 0,01 теңге/кВт*сағ еселігімен ҚҚС есептемегенде теңгемен/кВт*сағмен көрсетілед.

39. Сауда-саттық сессиясы кезінде цифрлық майнерлер өтінімде бұрын берілген өтінімнің орнына өтінім беру жолымен алдын ала төленген енгізілген сома шегінде электр энергиясының бағасы мен көлемін өзгерту мүмкіндігіне ие.

40. Сатып алу жөніндегі сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдегі баға орталықтандырылған сауда-саттық өткізілетін ҚР БЭЖ аймағында орналасқан барлық энергия өндіруші ұйымдардың ең жоғары шекті бағасынан төмен емес көрсетіледі.

41. Әр сағат бойынша бірдей белсенді бағамен сатып алуға арналған сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдерді электрондық сауда жүйесі қабылдамайды.

42. Сатып алуға арналған электр энергиясының көлемі 0,001 мың кВт*сағ еселіктермен сатылуы мүмкін.

43. Цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда саттық мынадай жағдайларда өткізілмеген болып есептеледі:

1) белгіленген мерзімде электр энергиясын бірыңғай сатып алушыдан цифрлық кеншілердің алдын ала төлем сомалары туралы ақпарат болмаған кезде;

2) электрондық сауда жүйесіне 2 (екі) цифрлық майнерден аз электр энергиясын сатып алуға сауда сессиясына қатысуға өтінім берілді.

44. Сауда сессиясының қорытындысы бойынша квота көлеміне кірген жеңімпаздардың алдын ала тізілімі қалыптастырылады:

1) квота көлеміне енген цифрлық майнерлердің атаулары;

2) әрбір цифрлық майнер бойынша электр энергиясының сағаттық көлемі;

3) әр цифрлық майнердің электр энергиясын сатып алудың сағаттық бағасы.

45. Жеңімпаздарды іріктеу цифрлық кеншілердің электр энергиясын сатып алуының ең жоғары бағасынан басталады.

46. Сатып алу бағасы цифрлық майнердің мәлімделген бағасымен анықталады.

47. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 10-15 сағатына дейін (Астана уақыты бойынша) цифрлық түрдегі жүйелік операторға олардың атауынан, сатып алу бағасынан және әрбір сағат бойынша көлемінен тұратын цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда-саттық нәтижелерін жібереді. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы жүйелік операторға операциялық тәуліктің әр сағаты бойынша сатылмаған квотаның көлемі туралы ақпаратты операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 10:15-ке дейін (Астана уақыты бойынша) жібереді. Цифрлық майнерлерге арналған электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығының алдын ала қорытындылары операциялық майнерлердің алдындағы тәуліктің 10:15-тен кейін (Астана уақыты бойынша) цифрлық майнерлерге қарау үшін қолжетімді.

48. Орталықтандырылған сауда саттық өткізілмеген деп танылған кезде орталықтандырылған сауда рыногының операторы нөлдік мәні бар цифрлық майнерлер үшін орталықтандырылған сауда саттықтың нәтижелерін цифрлық түрдегі жүйелік операторға жібереді.

2-параграф. Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын ұйымдастыру және өткізу

49. Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда саттығы біржақты аукцион әдісімен жүргізіледі.

50. Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда саттығы күн сайын өткізіледі.

Сауда сессиясының ұзақтығы операциялық сессияның алдындағы тәуліктің 11-20-дан 11-50-ге дейін (Астана уақыты бойынша) 30 минутты құрайды.

51. Жүйелік оператор энергия өндіруші ұйымдарға орталықтандырылған сауда-саттықты жүргізу үшін операциялық ұйымдардың алдындағы тәуліктің 09-15 сағатына дейін (Астана уақыты бойынша) энергия өндіруші ұйымдардың тиісті шекті тарифтері бойынша сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдер түрінде электрондық сауда жүйесінде көрсетілетін, сатуға қойылатын қуаттардың сағаттық көлемін көрсете отырып, орталықтандырылған сауда нарығының операторына энергия өндіруші ұйымдардың тізімін жібереді. Бұл ретте сауда саттыққа қатысушылардың жүйелік оператордан ақпарат алған сәттен бастап сауда сессиясына қатысуға өтінімнің техникалық параметрлерін толтыру мүмкіндігі бар.

Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын жүргізу үшін жүйелік оператор орталықтандырылған сауда нарығының операторына операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 11-10 сағатына (Астана уақыты бойынша) дейінгі мерзімде цифрлық түрде ҚР БЭЖ әрбір энергия торабы бойынша электр энергиясын сатудың ең аз және ең жоғары рұқсат етілген көлемдерін сағаттық мәндерді ұсынады.

52. Бірыңғай сатып алушы энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығын жүргізу үшін орталықтандырылған сауда нарығының операторына ҚР БЭЖ аймақтары бойынша электр энергиясын тұтынудың сағаттық шамасын цифрлық түрде сауда-саттық өткізілетін күнгі 11-10 сағатқа дейінгі мерзімде ұсынады.

53. Жүйелік оператордан және бірыңғай сатып алушыдан алынған ақпаратты орталықтандырылған сауда нарығының операторы ақпаратты алғаннан кейін 5 (бес) минут ішінде өзінің интернет-ресурсында орналастырады.

54. Ашық сауда сессиясы барысында энергия өндіруші ұйымдар қажет болған жағдайда бұрын берілген өтінімнің орнына өтінім беру жолымен берілген өтінімдегі ақпаратты өзгерте алады.

55. Сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдерге, олардың мәртебесіне қарамастан, электрондық сауда жүйесімен сандық реттілікті үзбей берілетін өтінімдердің өсу тәртібімен нөмір беріледі.

56. Сауда сессиясына қатысуға өтінімде мынадай деректер болуға тиіс:

- 1) өтінім нөмірі;
- 2) сауда-саттыққа қатысушының БСН;
- 3) орталықтандырылған сауда нарығының операторы берген сауда-саттыққа қатысушы ұйымның қысқаша атауы;
- 4) сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінім түрі ("тұтас", "блок (агрегат)" сатуға);
- 5) сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімнің мәртебесі ("Өтінім", "Бұрын берілген өтінімнің орнына");
- 6) сатуға талап етілетін электр энергиясының сағаттық көлемі. Бұл ретте сауда сессиясына қатысуға өтінімнің жиынтық көлемі жүйелік оператор берген көлемге тең. Көлемі 0,001 мың кВт*сағ еселікпен мың кВт * сағ көрсетіледі;
- 7) электр энергиясын сатудың сағаттық бағасы тиісті сағаттық мөлшерлемелерге көбейтілген шекті тарифтен жоғары емес, бағасы 0,01 теңге/кВт*сағ еселікпен ҚҚС есептемегенде теңгемен/кВт*сағ көрсетіледі;
- 8) "итерация" қағидаты;
- 9) жүктеме жылдамдығы (станция немесе блок);
- 10) жүктемені қалпына келтіру жылдамдығы (станция немесе блок);
- 11) ең аз үздіксіз жұмыс уақыты (станция немесе блок);
- 12) технологиялық минимум (станция немесе блок);
- 13) сауда-саттыққа қатысушы оператордың тегі және аты-жөні.

57. Сатуға талап етілетін электр энергиясының сағаттық көлемі:

- 1) 0,001 мың кВт*сағ кем емес;
- 2) 0,001 мың кВт*сағ еселігі.

58. Энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттықта сатуға қойылатын электр энергиясының бағасы Заңның 12-1-бабының 2-тармағына сәйкес уәкілетті орган айқындаған тиісті сағаттық мөлшерлемелерге электрондық сауда жүйесімен көбейтілген шекті тарифтен аспайды. Сауда-саттыққа қатысушы сауда сессиясы барысында сатуға берген өтінім сауда-саттыққа басқа қатысушы сатуға берген сауда сессиясына қатысуға өтінімдегі бағамен сәйкес келетін бағамен қабылданбайды.

59. Сауда сессиясына қатысуға өтінім операциялық тәулікке берілмейді, оның қорытындысы бұрын шығарылған.

60. Сатуға арналған саудаттық сессиясына (жүйелік оператор) қатысуға өтінімде көрсетілген электр энергиясының көлемі өзгертуге жатпайды.

61. Энергия өндіруші ұйымдардың электрондық сауда жүйесіне электр энергиясын сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға берілген өтінімдер сауда сессиясына қатысуға өтінімдерде көрсетілген бағалардың өсу тәртібімен сараланады және электрондық сауда жүйесі бірыңғай сатып алушы ұсынған сұраныс көлемінің арақатынасына автоматты түрде белсенді сараланған ұсыныстар кестесін құрады.

62. Сауда сессиясы кезінде энергия өндіруші ұйымдардың сауда сессиясына қатысуға өтінімде электр энергиясының бағасын, сауда сессиясына қатысуға өтінімнің түрін және станция/блок жұмысының техникалық параметрлерін өзгертуге мүмкіндігі бар.

63. Операциялық күннің алдындағы тәуліктің 11-40 сағатында (Астана уақыты бойынша) электрондық сауда жүйесі сатуға өтінімдерді қабылдауды 15 секундқа тоқтата тұрады және осы уақыт ішінде сатуға берілген өтінімдер негізінде энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттықтың алдын ала қорытындыларын жариялайды. Содан кейін сатуға өтінімдерді қабылдауды операциялық күннің алдындағы тәуліктің 11-50 сағатына (Астана уақыты бойынша) дейін жалғастырады.

64. Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелердің алдын ала тізіліміне енгізу үшін сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді іріктеу сауда сессиясы жабылғаннан кейін операциялық сессияның алдындағы тәуліктің 11-50 сағатынан (Астана уақыты бойынша) кейін электрондық сауда жүйесінде жүргізіледі.

65. Ең алдымен, осы энергия торабындағы энергия өндіруші ұйымның ең төменгі ұсынылған бағасымен сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға өтінімнен бастап, әрбір энергия торабы бойынша электр энергиясын сатудың ең төменгі рұқсат етілген көлемін жабу үшін сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді іріктеу жүргізіледі.

66. Әрбір энергия торабында орналасқан энергия өндіруші ұйымдар әрбір энергия торабы бойынша электр энергиясын сатудың ең төменгі жол берілетін көлемін жапқаннан кейін, станциялар жұмысының техникалық параметрлерін және энергия өндіруші ұйымдардың әрбір энергия торабы бойынша электр энергиясын сатудың ең жоғары міндетті көлемін ескере отырып, электр энергиясын тұтынудың қалған көлемін жабу үшін сауда сессиясына қатысуға өтінімнің жалпы сараланған графигінен бастап, ең төмен бағамен сауда сессиясына қатысуға өтінімнен бастап, ҚР БЭЖ-нің әрбір аймағы бойынша сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға қалған өтінімдер электр энергиясын тұтыну көлемі толық қанағаттандырылғанға дейін немесе сауда-саттыққа қатысуға өтінімдер таусылғанға дейін іріктеу жүргізіледі.

67. Егер өтінімдер блоктар (агрегаттар) бойынша берілген және бұл ретте "Итерация" түймесі іске қосылған жағдайда, белгілі бір сағатқа сұраныс көлемі соңғы блоктың (агрегаттың) технологиялық минимумының көлемінен аз болған жағдайларда сауда жүйесі барлық блоктар бойынша көлемді бір ЭӨҰ-нан сұраныс көлемі мен технологиялық минимум арасындағы айырмашылықты толық жабуға дейін белгілі бір сағатқа пропорционалды түрде азайтады.

68. Егер белгілі бір сағатқа сұраныс көлемі осы станция бойынша жүктемені теру (түсіру) жылдамдығын алдыңғы сағат бойынша бұрын мәлімделген теру

жылдамдығынан жоғары (төмен) талап етсе, онда сауда жүйесі осы станция жүктемені теру (түсіру) жылдамдығына сәйкес өндіре алатын максималды көлемді қабылдайды, сауда жүйесі сұраныстың жетіспейтін көлемін сол алгоритм бойынша сараланған тізімде тұрған келесі ЭӨҰ-дан алады.

69. Сауда сессиясына қатысуға өтінімдерді іріктеу процесінде осы Қағидалардың 56-тармағының 11)-12) тармақшаларында көрсетілген энергия өндіруші ұйымдардың талаптары тексеріледі. Егер осы Қағидалардың 56-тармағының 11)-12) тармақшаларында көрсетілген талаптар іріктелген энергия өндіруші ұйым үшін орындалмаса, онда осы энергия өндіруші ұйымның өтінімі баға бойынша келесі энергия өндіруші ұйымның өтінімімен ауыстырылады. Сауда-саттық сессиясына қатысуға өтінімдерді іріктеу энергия өндіруші ұйымдардың барлық өтінімдері іріктелгенге дейін немесе электр энергиясын бірыңғай сатып алушы мәлімдеген сұраныстың барлық көлемі жабылғанға дейін жалғасады.

70. Орталықтандырылған сауда-саттықтың қорытындылары шығарылғаннан және энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелердің алдын ала тізілімі қалыптастырылғаннан кейін орталықтандырылған сауда нарығының операторы электр энергиясының сатылған көлемін электр энергиясын генерация/тұтынудың тәуліктік кестесіне электр энергиясын генерация/тұтынудың тәуліктік кестесіне 12-00-ге дейін (Астана уақыты бойынша) қосу үшін операциялық, электрондық цифрлық қолтаңбаның көмегімен орталықтандырылған сауда нарығы операторының қызметкері қол қойған операциялық тәуліктің алдындағы орталықтандырылған сауда-саттықтың нәтижелерін цифрлық нысанда жүйелік операторға келісуге береді.

71. Энергия өндіруші ұйымдар үшін орталықтандырылған сауда-саттық мынадай жағдайларда өтпеді деп жарияланады:

1) техникалық сараптама жүргізу кезінде жүйелік оператор энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттық нәтижелері бойынша электр энергиясын сату көлемін электр энергиясын өндірудің/тұтынудың тәуліктік кестесіне енгізбеді;

2) электр энергиясын сатуға арналған сауда сессиясына қатысуға өтінімнің болмауы ;

3) әрбір энергия торабы бойынша электр энергиясын сатудың ең аз және ең жоғары рұқсат етілген көлемі туралы жүйелік оператордан ақпараттың болмауы;

4) электр энергиясын бірыңғай сатып алушы ұсынатын ҚР БЭЖ тұтыну шамасының болмауы.

72. Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясымен орталықтандырылған сауда-саттықтың алдын ала нәтижелері туралы орталықтандырылған сауда нарығының операторы сауда-саттыққа қатысушыларды операциялық ұйымдардың алдындағы тәуліктің сағат 12:00-ге дейін (Астана уақыты бойынша) хабардар етеді.

3-параграф. Қорытынды шығару

73. Орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша электр энергиясын жеткізуді/тұтынуды осы Қағидаларға және Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес электр энергиясын бірыңғай сатып алушымен орталықтандырылған сауда-саттықта жасалатын мәмілелер негізінде сауда-саттыққа қатысушылар жүзеге асырады.

74. Орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары жүйелік оператормен операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 16-00 сағатына дейін (Астана уақыты бойынша) келісуге жатады және олар өткізілген жағдайда электр энергиясын генерация /тұтынудың тәуліктік кестесіне енгізіледі.

75. Жүйелік оператор тарапынан шектеулер болған кезде сауда-саттық қорытындылары жүйелік оператор көрсеткен шектеулер шамасына азайтылады, бұл ретте бағалар қайта есептелмейді.

76. Орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелерді орындау жүйелік оператор электр энергиясын генерация/тұтынудың тәуліктік кестесіне электр энергиясының сатып алынған/сатылған көлемін қосқаннан кейін жүзеге асырылады.

77. Электр энергиясын генерация/тұтынудың бекітілген тәуліктік кестесіне енгізілген электр энергиясын жеткізу/тұтыну көлемдерінің барлығын орталықтандырылған сауда-саттық қорытындылары бойынша орталықтандырылған сауда нарығының операторы орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушылар сатып алған/сатқан ретінде белгілейді және түзетуге жатпайды. Бұл ретте нарық операторының электр энергиясының осы көлемдерін орталықтандырылған сауда-саттықта сатып алуды/сатуды тіркеуі электр энергиясын сатушылар мен электр энергиясын бірыңғай сатып алушы арасында, цифрлық майнерлер мен электр энергиясын бірыңғай сатып алушылар арасында орталықтандырылған сауда-саттық бағалары бойынша электр энергиясын сатып алу-сату мәмілелерін жасасу болып есептеледі. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы цифрлық майнерлер үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелер тізілімін және энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясының орталықтандырылған сауда-саттығында жасалған мәмілелер тізілімін жасайды және бекітеді.

78. Операциялық тәуліктің алдындағы тәуліктің 16-10 сағатына дейін (Астана уақыты бойынша) орталықтандырылған сауда нарығының операторы сауда-саттыққа қатысушыларға және бірыңғай сатып алушыға электрондық поштаны қолдана отырып, орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелерді, операциялық тәуліктің әрбір сағатына мәмілелердің белгілі бір бағаларын, сауда-саттыққа қатысушылар сатқан электр энергиясының көлемін көрсете отырып, өткізілген орталықтандырылған сауда-саттықтың нәтижелері туралы хабарлама жібереді.

79. Сауда-саттыққа қатысушылардың хабарламаларында сатушы орталықтандырылған сауда-саттықта сатылған электр энергиясы үшін оларға тиесілі қаражат сомаларын көрсетеді.

80. Сауда-саттыққа қатысушы-сатып алушыларға хабарламалар орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелер бойынша оларда қалыптасқан міндеттемелер туралы хабарлауға арналған.

81. Орталықтандырылған сауда нарығының операторы есептік кезеңде бір рет " Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 7-бабының 1-тармағына және 10-бабының 1-тармағына сәйкес ЭЦҚ қолдана отырып, ЭСК арқылы қол қою үшін орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актісін жазып береді және сауда-саттыққа қатысушыға жібереді.

82. Сауда-саттыққа қатысушы алынған орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актісін қарайды және "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 7-бабының 1-тармағына және 10-бабының 1-тармағына сәйкес ЭЦҚ қолдана отырып қол қойылған орындалған жұмыстардың (көрсетілген қызметтердің) актісін ЭҚЖ арқылы 5 (бес) жұмыс күні ішінде орталықтандырылған сауда нарығының операторына жібереді.

4-параграф. Орталықтандырылған сауда-саттықтың күшін жою және тоқтата тұру

83. Электрондық сауда жүйесінің жұмыс істеуіне кедергі келтіретін мынадай мән-жайлар туындаған кезде орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу тоқтатылуы немесе тоқтатылуы мүмкін:

1) серверлік жабдықтағы техникалық ақаулар немесе орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің жұмыс істемеуіне әкелген электрондық жүйедегі ақаулар;

2) орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесіне қол жеткізу мүмкін кстігіне әкеп соққан интернет желісінің жабдығының немесе байланыс арналарының техникалық ақаулары;

3) орталықтандырылған сауда нарығы операторының сауда залын және (немесе) электрондық сауда жүйесінің серверлік жабдығын электрмен жабдықтаудағы ұзақ (2 (екі) сағаттан астам) үзіліс;

4) жүйелік оператордың орталықтандырылған сауда нарығы операторын осы Қағидаларда көрсетілген мерзімдерде орталықтандырылған сауда-саттықты жүргізу үшін қажетті ақпаратты бермеуі;

5) бірыңғай сатып алушының орталықтандырылған сауда нарығы операторын осы Қағидаларда көрсетілген мерзімдерде орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу үшін қажетті ақпаратты бермеуі;

6) мемлекеттік билік және басқару органдары тарапынан орталықтандырылған сауда-саттықты өткізуге тыйым салу;

7) орталықтандырылған сауда нарығы операторының электрондық сауда жүйесінің жұмыс істемеуіне немесе орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу мүмкін болмауына әкеп соғатын басқа да стандартты емес жағдайлар.

84. Осы Қағидалардың 83-тармағында аталған себептер бойынша орталықтандырылған сауда-саттықты өткізу мүмкін болмаған кезде орталықтандырылған сауда-саттық нарығының операторы сауда-саттыққа қатысушыларды және жүйелік операторды орталықтандырылған сауда-саттықты өткізуді тоқтату немесе тоқтата тұру туралы шешім туралы жедел хабардар етеді.

3-тарау. Қорытынды ережелер

85. Орталықтандырылған сауда-саттықта жасалған мәмілелерді орындау мәселелері бойынша сауда-саттыққа қатысушылар арасындағы даулар Қазақстан Республикасының Азаматтық-процестік заңнамасында белгіленген тәртіппен шешіледі.

Электр энергиясының
орталықтандырылған сауда-
саттығын ұйымдастыру
қағидаларына
1-қосымша

Орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушы – электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектісінің сауда-саттық операторының жұмыс орнының техникалық құралдары мен бағдарламалық компоненттерінің құрамы

Атауы	Техникалық сипаттамалары, төмен емес	Ескерту
Техникалық құралдар		
Дербес компьютер	Процессор: PAE, NX және SSE2 қолдауымен 1 ГГц немесе одан жоғары, 2 ГБ жедел жады, HDD 20 Гб	
	Монитор – 15”	
Тұрақты интернеттің болуы		
Бағдарламалық қамтамасыз ету		
Операциялық жүйе	Windows 8	Лицензияланған нұсқа
Кеңсе Қосымшаларының жиынтығы	MS Office 2013	Лицензияланған нұсқа
Интернет шолғыш	Microsoft Edge, Mozilla Firefox, Google Chrome, Safari соңғы жаңартулармен	Лицензияланған нұсқа

Ескертпелер:

1. Техникалық құралдар мен бағдарламалық қамтамасыз ету параметрлерінің жақсарту жағына қарай кез келген асып кетуіне жол беріледі

2. Сауда саттық операторының орталықтандырылған сауда саттыққа қатысушылардың жабдықтары мен бағдарламалық қамтамасыз ету компоненттерін сауда саттыққа қатысушы дербес сатып алады.

3. Электрондық поштаны және Интернетке шығуды орталықтандырылған сауда-саттыққа қатысушылар ұйымдастырады.

Электр энергиясының
орталықтандырылған сауда-
саттығын ұйымдастыру
қағидаларына
2-қосымша
Хат нысаны (Кәсіпорынның
фирмалық бланкісінде)
орталықтандырылған сауда
нарығы операторының
басшысына
_____ мырзаға

Электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысу шартын жасасуға арналған хат

"Ұйым" _____ облыстың (елдің) аумағында әрекет ететін (энергиямен жабдықтаушы ұйым, энергия беруші ұйым, тұтынушы, энергия өндіруші ұйым, электр энергиясын бірыңғай сатып алушы) болып табылады.

Қызметті жүзеге асыру үшін "Ұйым" Сізден электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына қатысу шартын жасасуды сұрайды.

"Ұйым" электр энергиясының көтерме сауда нарығынан орташа тәуліктік (базалық) қуаты кемінде 1 МВт көлемінде электр энергиясын жеткізуді/тұтынуды жүзеге асыруға міндеттеме алады.

"Ұйым" заңды және пошталық мекенжайы: _____

_____;

Басшының телефоны _____

_____;

Орындаушының телефоны _____

_____;

E-mail: _____

_____;

Ұйымның банктік деректемелері _____

_____.

Сондай-ақ, сіздің талаптарыңызға сәйкес және сіздің тізбеңізге сәйкес электр энергиясының орталықтандырылған сауда нарығына

Қатысу шартын жасасу үшін құжаттардың барлық қажетті көшірмелері қосымша орталықтандырылған сауда

нарығының операторының қызметкерінің электрондық поштасына _____
_____ жіберілгенін хабарлаймыз.

Қосымша:

1.

Кәсіпорын басшысы _____ Т. А. Ә (болған жағдайда).
(қолы)

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК